

time

Odborný analytický měsíčník

PROSINEC 2012
ČÍSLO 10
WWW.CICAR.CZ
ZDARMA

EKONOMIKA a PODNIKÁNÍ V ROCE 2013

obsah

4 | Bez růstu, s inflací, ale s optimismem

VSTUPNÍ ANALÝZA | TÉMA Jaký bude „ekonomický“ rok 2013? Bude ovlivněn miliony rozhodnutí výrobců a spotřebitelů, ale i politiků. Prognózy proto musejí být činěny se vši skromností, přiznanou nejistotou a logickou neznalostí budoucnosti.

Autor Václav Rybáček

6 | Byrokracie, zloba, ale i pracovitost a flexibilita

ROZHOVOR | TÉMA O závislosti českých firem na bankách, mrtvých i perspektivních trzích, korupci přicházející z Evropské unie a přetrvávající korupci domácí, o závisti, posedlosti HDP a zničujících státních dlužích.

Rozhovor s Tomášem Klápštěm

12 | Nová úprava kolektivního investování

ANALÝZA | TÉMA Kvalitu podnikatelského prostředí v České republice ovlivňuje nejen podoba právní úpravy, ale též četnost a rozsah jejích změn. Jedna z poměrně velkých změn čeká v roce 2013 rovněž problematiku kolektivního investování...

Autor Luboš Jemelka

16 | Daňové změny v roce 2013: Jasno kolem Silvestra

ANALÝZA | TÉMA V příštím roce by mělo dojít k podstatným změnám ve všech hlavních daňových zákonech, jenže ještě v polovině prosince 2012 není zřejmé, zda se tak opravdu stane. ... Třeba letošní zmatečný stav přiměje zákonodárce zamyslet se nad prostou pravdou, že skutečně nejlepší daňovou politikou je stabilita daní.

Autor Jaroslava Kypetová

20 | Hra s ohňom

ANALÝZA | TÉMA Vláda, ustanovená po marcových voľbách, sa oficiálne prihlásila k snahe znížiť schodok verejných financií pod 3% HDP. Voľby vyhrala s programom zvyšovania daní, a týmto spôsobom sa aj rozhodla znížiť schodok na požadovanú úroveň. Podnikateľské prostredie sa dostalo na tretiu koľaj.

Autor Radovan Ďurana

26 | Bezdomovci a kriminalita. Co o ní vlastně víme?

ANALÝZA | TÉMA Bezdomovecť je významným spoločenským fenoménom a je nedílnou súčasťou demokratickej spoločnosti. Predstavuje krajní prípad sociálneho vylúčenia. Tendencie tohoto fenoménu je v našej spoločnosti spíše vzestupná.

Autor Michal Barbořík

CI Time

Odborný analytický měsíčník
Číslo 10
Ročník 2
Prosinec 2012

Vydává

CI Consult & Research, s.r.o.
IČ: 24772461
Jungmannova 29/19,
110 00 Praha 1, Nové Město

Kontakty

Telefon: 224 054 087
www.cicar.cz, citime@cicar.cz

Redakce**Šéfredaktor**

Ladislav Mrklas

Odborní konzultanti redakce

Ivan Langer, Josef Šíma

Tajemnice redakce

Petra Viktorová

Art director

Ivo Kubát (Multimedia Atelier)

Vedoucí redaktori rubrik

Jan Jireš (mezinárodní vztahy
a bezpečnost)

Petr Sokol (evropská politika)

Marek Buchta (veřejný marketing)

Ondřej Mátl (zdravotní
a sociální politika)

Petr Stiegler (IT)

Jaroslav Salivar (vnitřní
bezpečnost)

Stálí spolupracovníci

Radovan Ďurana,

Ludmila Habadová,

Miroslav Hyrman,

Luboš Jemelka, Jiří Kozák,

Filip Molčan, Jan Průša,

Dalibor Roháč

Jazyková korektura

4JAN Public Relations, s.r.o

Fotografie

str. 4, 10–19, 22–26 eu.fotolia.com

str. 20–21 čtk

Registrace MK ČR E 19998,

ISSN 1804-8099

Milí čtenáři!

V rukou držíte poslední letošní číslo časopisu CI Time. Nemůže být jiné než zčásti bilancující, zčásti výhledové. Jeho tématem jsou změny, které čekají českou ekonomiku a podnikatele v roce 2013.

Téma otevírá vhled do makroekonomických prognóz roku 2013 z pera ekonoma a zaměstnance Českého statistického úřadu Václava Rybáčka. Jeho vyznění nejlépe shrnuje titulky Bez růstu, s inflací, ale s optimismem, který by se mohl stát mottem celého prosincového čísla. Rozhovor Josefa Šímy s výkonným ředitelem Patria Finance Tomášem Klápštěm rozebírá závislost českých firem na bankách, perspektivy trhů pro český export, korupci evropskou i domácí i státní dluhy.

Následují texty, které se věnují dílčím aspektům ekonomického vývoje nejen v Česku. Prvním z nich je seznam důležitých změn v právních normách, jež se týkají podnikání. Jeho autorem je právník Jakub Kříž. Luboš Jemelka rozebírá novou úpravu kolektivního investování, která by měla být regulována zcela novým zákonem. Ekonom Jan Průša se věnuje zejména vlivu zahraničního obchodu na stav a perspektivy české ekonomiky. Jaroslava Kypetová, přední odbornice na daňovou problematiku, se v rozsáhlém textu věnuje daňovým změnám platným od ledna 2013. Všimá si nejen hojně diskutované DPH a daně z příjmu, ale také spotřební daně, daně z převodu nemovitostí, pojistného či reorganizace ve správě daní. Text slovenského ekonoma Radovana Ďurany se zabývá makroekonomickou analýzou našeho nejbližšího souseda.

Trochu jinou perspektivu nabízí Marek Buchta v textu, který se věnuje marketingové komunikaci v politické sféře, ale i některým změnám na českém mediálním trhu. Ludmila Habadová bilancuje rok 2012 v českém zdravotnictví i změny, které na české pacienty i podnikatele v této specifické sféře čekají s nástupem nového roku. Z jiného soudku je pak příspěvek Michala Barbořika, který se věnuje fenoménu bezdomovectví a kriminality.

Ačkoli celkové vyznění našeho posledního letošního čísla není příliš povzbudivé, přece jen zde zůstává zrno naděje, takřka adventní poselství, které velmi pěkně formuluje Tomáš Klápště v jedné své odpovědi: „Ano, HDP neroste. Ale proč by měl pořád růst...? Je spousta faktorů, které nelze jednoduše vyjádřit v penězích. Nejsem žádný makroekonomický odborník, ale připadá mi smysluplnější sledovat kvalitu života podle Big Mac Indexu než podle HDP, protože ceny v McDonald's jsou stanovovány na základě normálního podnikatelského úsudku, ne podle teorií, které nemusí vůbec smysluplně odrážet současný vývoj lidstva.“

Požehnané vánoční svátky a mnoho sil do náročného, ale – věrme že – úspěšného roku 2013!

Ivan Langer,
zakladatel společnosti
a odborný konzultant redakce

Ladislav Mrklas,
zakladatel společnosti
a šéfredaktor

Bez růstu, s inflací, ale s optimismem

*Jaký bude „ekonomický“ rok 2013?
Bude ovlivněn miliony rozhodnutí
výrobců a spotřebitelů, ale
i politiků. Prognózy proto musejí
být činěny se vši skromností,
přiznanou nejistotou a logickou
neznalostí budoucnosti.*

VÁCLAV RYBÁČEK | Autor je ekonom,
působí v Českém statistickém úřadě
a na Vysoké škole ekonomické

Nejistoty, jimiž je naše současnost prosáklá, přesnosti prognóz samozřejmě neprospívají. Prognózy české ekonomiky pro příštích dvanáct měsíců jsou pod tlakem mnoha rizik – nerovnováhy v eurozóně či přehřívání čínské ekonomiky, tzv. fiskálního útesu v USA a v neposlední řadě domácích politických třenic.

ZLEPŠENÍ V NEDOHLEDNU

Česká ekonomika má za sebou sérii čtvrtletí mezikvartálních i meziročních poklesů HDP. Klesá ekonomická aktivita? Ne nutně, s poklesem HDP klesá poptávaná výroba finálních produktů. To přirozeně není dobrou zprávou pro výrobce daných produktů, neb ti jsou na poptávce životně závislí. Reakce jsou zřejmé, výrobci zpomalují tempo nákupů mezivstupů a investičních výdajů, které jsou pro budoucí výrobu zásadní.

Špatná nálada mezi výrobci jasně signalizuje, že v nejbližší době zásadní zlepšení ekonomické situace čekat nelze.

Přesto jsou hospodářsko-politické instituce opatrně optimistické. Prognóza ČNB pro rok 2013 činí 0,2% reálného růstu HDP, MF vzkazuje 0,7% HDP, přičemž předpoklad růstu spoléhá především na zahraniční poptávku. Právě to se může stát kamenem úrazu, u hlavních obchodních partnerů je očekáván spíše mírný růst, jak ukazuje následující graf výhledu OECD. Z české perspektivy obzvláště významný vývoj v Německu je odhadován na slabých 0,6%. Nicméně poslední údaje o meziročním vývoji německého průmyslu, tvořícího téměř třetinu německé ekonomiky, propad o -2,6%, motivuje spíše uvažovat o revidování odhadů směrem dolů.

Nutno také jedovatě podotknout, že zahraničí bylo viděno jako zdroj růstu i v predikcích období minulých, v nichž byl

následně zaznamenán pokles aktivity. Dodejme, že Mezinárodní měnový fond i OECD prognózuje meziroční růst české ekonomiky v příštím roce na úrovni 0,8%, což se zdá být v souladu s mírně optimistickými odhady tuzemských institucí. Nicméně může jít pouze o důkaz faktu, že odhady analytiků se historicky přibližují spíše sobě navzájem než realitě.

S ekonomickou aktivitou mohou dále zahýbat snahy vlády ČR o fiskální konsolidaci vládních financí. Na jedné straně zvyšování daní, které pro reálnou aktivitu a poptávku není nikdy dobrou zprávou. A přiškrcování výdajů na straně druhé, zejména investičních. Nicméně snahu o nápravu nelze vnímat samu o sobě negativně, vezmeme-li v potaz, že vládní dluhy de facto nejsou nic jiného než úspory občanů přeměněné skrze vládní mašinérii na momentální spotřebu.

Bohužel s úspěšností fiskální konsolidace se to také nezdá být slavné, prognózovaný deficit pouze státního rozpočtu pro rok 2013 dosahuje 100 miliard. Celkový deficit vládních financí je předpokládán na úrovni -2,9% HDP, přičemž 1 p.b. je negativním příspěvkem hospodářského cyklu, zbylá část připadá na samotné (deficitní) nastavení rozpočtu. Pravda, oproti letošnímu roku zřejmě půjde o podstatné zlepšení, nicméně letošní hospodaření je zasaženo několika mimořádnými okolnostmi, jako jsou církevní restituce či škrty v předfinancovaných evropských dotacích. Výše uvedené napovídá, že „kladná nula“ je spíše velmi optimistickým výhledem do budoucna. A zpomalující se výdaje výrobců na výrobní prostředky naznačují, že další pokles je rozhodně myslitelný.

Se změnami v aktivitě bude souviset i cenový vývoj. Růst spotřebních cen je při velmi uvolněných měnových podmínkách sice očekáván kolem inflačního cíle ČNB, jenž je stanoven na 2%, nicméně zásadní příspěvek k růstu spotřebních cen vytvoří úprava DPH, ceny elektřiny, tepla, vodného či stočného. Podobné administrativní úpravy předpokládáně přispějí k růstu spotřebních cen zhruba ze tří čtvrtin. Měnové podmínky tak generují velmi mírný růst spotřebních cen, což při tranzitivnosti efektu administrativních úprav a téměř nulových úrokových sazbách staví centrální banku v dalších obdobích před nelehký úkol plnění vlastních inflačních cílů. Dočkáme se i v ČR použití „nestandardních“ měnových nástrojů?

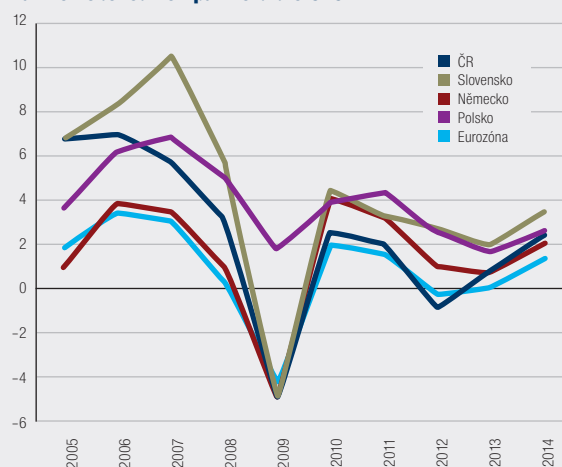
KURZ STABILNÍ, LEČ NÁCHYLNÝ K VÝKYVŮM

Žádný zásadní příspěvek ke změně domácích spotřebitelských cen není očekáván od měnového kurzu. ČNB i MF prognózuje kurz vůči euru na nezměněné úrovni ve srovnání s rokem 2012, tj. kolem 25 korun za euro, což se zdá být pragmatickou „nulovou“ variantou. Kurz je ovšem silně náchylný k náhlým výkyvům,

RŮST SPOTŘEBNÍCH CEN

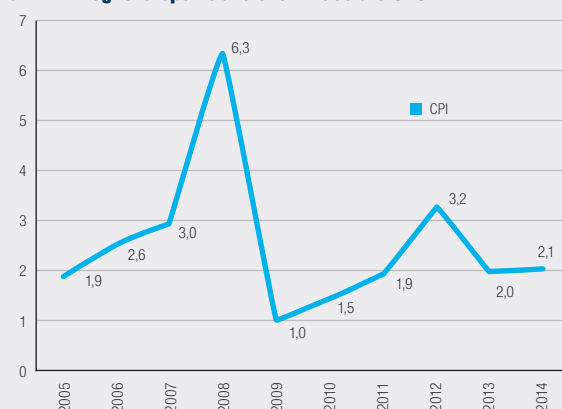
je při velmi uvolněných měnových podmínkách sice očekáván kolem inflačního cíle ČNB, jenž je stanoven na 2%, nicméně zásadní příspěvek k růstu spotřebních cen vytvoří úprava DPH, ceny elektřiny, tepla, vodného či stočného.

Graf 1 Prognóza vývoje ČR a hlavních obchodních partnerů dle OECD

Zdroj: OECD Economic Outlook

Graf 2 Prognóza spotřebitelské inflace dle OECD

Zdroj: OECD Economic Outlook

vedle stavu ekonomiky domácí se zřetelně může podepsat vývoj v zahraničí, stabilita eura a eurozóny či problémy zemí středoevropského regionu. Až realita ukáže.

A nakonec ten nejdůležitější z trhů, trh práce. Nevládá ekonomická atmosféra nevybízí k optimismu, přinejlepším tak podle všeho uvidíme stagnaci míry nezaměstnanosti kolem 8,5%, nicméně s převažujícími riziky jejího růstu. Výhled české ekonomiky tudíž pro příští rok není zrovna pozitivní, nicméně jedná se stále pouze o předpovědi. A jak podotýká Nassim Taleb ve svém bestselleru „Černá labuť“, někteří ekonomové jsou tak bláhoví, že své předpovědi zveřejňují. Tudíž, nepropadejme při čtení prognóz pesimismu.

O závislosti českých firem na bankách, mrtvých i perspektivních trzích, korupci přicházející z Evropské unie a přetrvávající korupci domácí, o závisti, posedlosti HDP a zničujících státních dlužích.

Byrokracie, zloba, ale i pracovitost a flexibilita

Pohybujete se dlouhá léta na trzích, znáte zblízka problémy firem a kapitálových trhů. Jak vidíte dnešní situaci?

Podívejme se nejdříve na dluhopisy. V 90. letech došlo k velkému množství emisí, ale postupem času si tento trh zmonopolizovaly banky, a to nejen jako emitenti, ale i upisovatelé – rovnou si i celou emisi koupily do vlastních knih a na volný trh nic nešlo. Postupem času byly korporátní dluhopisy v podstatě vytlačeny levnějšími úvěry. Bankovní úvěry se tak staly zcela dominantním způsobem financování firem. Dodnes je pro firmy obtížné si odůvodnit, proč by měly platit o trochu vyšší úrok za diversifikaci zdrojů dluhového financování. Větší – někdy až přehnaná – míra opatrnosti bank po roce 2008 ale některým firmám ukázala, že 100% závislost na bankovních úvěrech není vždy ideálním řešením, protože ne každá banka umí svého klienta podpořit i v čase zhoršených finančních výsledků. Jak ukázal zájem investorů o státní dluhopisy, kvůli pevnému výnosu a hlavně domácí měně dnes existuje značný převis poptávky po dluhopisech dobrých českých firem denominovaných v české koruně. Tyto firmy ale dostávají většinou velmi dobré marže i od bank, a tak emise dluhopisů pro trh až na výjimky nezvažují.

Rozhovor s výkonným ředitelem Patria Finance Tomášem Klápštěm

JOSEF ŠÍMA | Vedl rozhovor

NEJHORŠÍ

JE,

že Evropská unie systémem dotací a podpor významně korumpuje politické a firemní prostředí, neboť dostat se k unijním penězům téměř vždy také něco „stojí“.

Tento trh je bohužel v současnosti téměř mrtvý, ale věřím, že se v následujícím roce či dvou ožíví. Rozvoj řady odvětví je tímto podvazován a je nyní na firmách samotných, aby se zbavily závislosti na bankách a zajistily si financování části svých aktivit i z alternativních zdrojů.

STÁTNÍ VLIV NA HOSPODÁŘSTVÍ POSILUJE

Je situace na akciovém trhu optimističtější?

Ani akciový trh firmy nevyužívají efektivně pro svůj vlastní rozvoj a získávání zdrojů. Téměř každý nový vstup na pražskou burzu měl za hlavní cíl odchod původních vlastníků firmy, a tudíž emisní cena málokdy skrývala potenciál pro významnější růst. Nemá smysl porovnávat dnešní kapitálový trh s trhem minulého století, ale ještě ani dnes neplní burza jednu ze svých hlavních učebnicových funkcí – zdroj vlastního kapitálu pro další růst firmy. Velké firmy ho přes burzu získávat nechtějí a menší nemohou, protože na malém českém trhu mohou uspět jen emise o velkém objemu garantujícím likviditu. Oživit dnešní leťargii nízkých objemů by mohl pomoci stát nebo municipality prodejem zbývajících „státních“ společností, ale ani tato cesta se nezdá být bez trnů – jednak je příliš transparentní, což u nás není považováno za výhodu, a za druhé se při sledování dnešního dění spíše zdá, že se vrací doba posilování vlivu státu na hospodářství. Zatímco na trhu s firemními dluhopisy tedy existuje potenciál pro jeho rozvoj, akciový trh perspektivu v krátkém horizontu nemá. To bude platit do té doby, dokud si hráči na něm neuvědomí, čemu tento trh má primárně sloužit.

Přesuneme-li se od kapitálových trhů k problematice podnikání obecně a kvalitě podnikatelského prostředí obzvlášť, lze říci, že situace u nás již připomíná západní standardy?

Dnešní prostředí pro podnikání v širokém slova smyslu není ideální, ale zato je krásně české. Původní pseudopodnikatele 90. let s bílými ponožkami nahradili bílí koně a „tunelářské“ špičky Enronu a Lehman Brother sahají sotva po kotníky našim mistrům v přeměrování majetku 10 milionu lidí na účty pár desítek vyvolených; kauzy nemá smysl připomínat, všichni je znají. Na to, jak jsme malý národ, máme až příliš světových primátů, škoda jen, že nejednom ve sportu.

Ale k věci – české podnikatelské prostředí je podle mě srovnatelné se zbytkem EU. Všichni na něj sice nadávají, ale to je normální. Vyjádřit spokojenost a vyzdvihnout úspěch v našich krajích s sebou přináší závist, a tak je pohodlnější nadávat. Určitě je pravda, že je u nás patrně více byrokracie, lidské zloby a blbosti, ale náš systém má i spoustu pozitiv – průměrná flexibilita pracovní síly, pracovitost nejstarší a nezkaženost nejmladší generace atd. Podle mě u nás zatím panuje dostatečně motivující a svobodné podnikatelské prostředí. Bude ale huř. Rudo-oranžové tsunami již odsálo vodu od krajských břehů a za dva roky nás smete. Není to však jejich zásluha. Za to mohou přečiny politické elity posledních mnoha let napříč všemi stranami a regiony.

ŠPATNÉ SIGNÁLY Z EVROPSKÉ UNIE

Často se vkládají naděje do Evropské unie, jejíž aktivity by měly standardizovat fungování naší ekonomiky. Je něco takového doložitelné?

Určitě. Evropská unie přispěla standardizací norem k vytvoření evropského ostrova chránící zde již přítomné podnikatele před ne-evropskou konkurencí postrádající patřičné „papírky“ (certifikáty). Až na snahu o politické sjednocení a nevydařené stvoření eura pokládám EU za krok správným směrem. Bude ale trvat celé generace, než se EU vyprofiluje do udržitelné podoby. Jak se to pozná? Treba tak, že zaměstnanci Evropské komise nebudou stávkovat za zachování svých super výsad. Ale vážně, za hlavní problém považují přerozdělování od bohatých chudým. Sovětské impérium sice padlo, ale centrální plánování žije dál. Západoevropská podoba centrálního řízení je mnohem záluďnější, protože jí málokdo za socialismus se všemi jeho neduhy považuje.

Evropská unie primárně vysílá svými přerozdělovacími aktivitami špatný signál. Většina firem i lidí to považuje za špatné a nesystémové řešení, za okrádání úspěšných, ale jen málokdo odolá a o dotaci nikdy nepožádá. Většina, s argumentem

o nadřazení firemních zájmů či zájmu společnosti, se snaží nějakou dotaci získat, a nemalý počet lidí se na čerpání dotací přímo specializuje. Nejhorší je, že Evropská unie systémem dotací a podpor významně korumpuje politické a firemní prostředí, neboť dostat se k unijním penězům téměř vždy také něco „stojí“. Pokud považujeme korupci za jeden z nejhorších podnikatelských problémů České republiky, bude těžké s ním bojovat, do-

JE NYNÍ
NA FIRMÁCH
SAMOTNÝCH,
aby se zbavily závislosti na bankách
a zajistily si financování části svých
aktivit i z alternativních zdrojů.

kud evropské orgány redistribucí majetku spíše přilévají olej do ohně a tento problém spoluvytvářejí.

BIG MAC INDEX NAMÍSTO HDP

Dnes se často hovoří o krizi. Jsme v krizi? Jak z ní ven?

Slovo krize je asi jedním z nejvíce používaných slov v médiích. Pro většinu to je rovnítko ke ztrátě zaměstnání a vyšším cenám. Další to spojují s poklesem HDP a oprávněním ke stávkám, které spíše krizi prohloubí, než vyřeší. Hlavním pojítkem všeho je pak „blbá nálada“ ve společnosti, kdy je špatně už úplně všechno.

Ale v realitě na tom tak špatně nejsme. Ano, HDP neroste. Ale proč by měl pořád růst a je vůbec spočítán správně? Je spousta faktorů, které nelze jednoduše vyjádřit v penězích. Nejsem žádný makroekonomický odborník, ale připadá mi smysluplnější sledovat kvalitu života podle Big Mac Indexu než podle HDP, protože ceny v McDonald's jsou stanovovány na základě normálního podnikatelského úsudku, ne podle teorií, které nemusí vůbec smysluplně odrážet současný vývoj lidstva. HDP je vysoce problematická definiční položka, která jen těžko odráží skutečný stav společnosti a kvalitu života. Společnost i ekonomika jsou mnohem komplikovanější a nelze je vyjádřit jedním číslem, které má v moderní překotné době ještě méně smysluplný obsah než v dobách před půl stoletím. Navíc se HDP permanentně přepočítává. Růst

či pokles HDP neznamená, že se lidé mají lépe či hůře. Pak-liže si kvůli digitalizaci většina lidí nakoupila nové televize, je jen přirozené, že teď nějakou dobu poptávka po televizích neporoste. Proto není důvod lámat hůl nad odvětvím, které nezažívá permanentní růst, a lamentovat nad poklesem životní úrovně. Takovýchto situací je celá řada. Skutečná situace v ekonomice a ve společnosti je více než pokles či růst nějakých agregátních čísel.

Na druhou stranu díky enormnímu zadlužení v krizi jsme, a dokud se dluhy států a municipalit nesplatí na úkor slušných normálních lidí (ani chudých, ani bohatých, prvním není co vzít a druhí platí daně minimální), tak se z ní nedostaneme. Existují lepší řešení, ale na ně nemá politické vedení státu ani mandát, ani odvalu k jejich realizaci, takže je zbytečné o nich mluvit. Chce-li však vláda něco pro hospodářství udělat, stačí, když zaměří 90 % svého vládního času na vymýcení korupce a zjednodušení zákonů.

Máte nějaký neotřelý nápad na závěr, jenž by vedl ke zlepšení dnešní situace?

Těch mám spoustu, ale jsou spíše z kategorie sci-fi. Např. pokud by vláda chtěla být extra inovativní, tak by mohla zrušit papírové peníze a nahradit je čipy a kartami. Tím by se značně omezila šedá ekonomika, zjednodušil výběr daní, které by mohly výrazně klesnout, a přibrzdila korupce (nejmenovaný poslanec by už neměl čím šustit). Zároveň by se tím mohla narovnat platební morálka mezi firmami; s trochou snahy by se mohlo najet na okamžitou splatnost namísto současných 120 dní, a vyřešit tím i nedobytnost pohledávek. Ale nemuselo by to dopadnout až tak jako ve filmu In Time.

TOMÁŠ KLÁPŠTĚ

- ředitel Patria Corporate Finance a výkonný ředitel Patria Finance, největšího obchodníka na pražské burze cenných papírů a člena

finanční skupiny KBC Group a mezinárodní sítě Clairfield International

- je zodpovědný za řízení týmu firemních financí a nejvýznamnějších projektů pro domácí a zahraniční klienty v oblasti fúzí, akvizic, divestic, IPO a ocenění
- má přes 17 let zkušeností v oblasti firemních financí a kapitálových trhů
- mezi jeho nejvýznamnější transakce patří např. prodej společnosti Burza cenných papírů Praha, Žabka, GTS Group, Techniline, Fortuna, HASIL

- poskytoval poradenství řadě velkých firem, např. ČEZ při prodeji vybraných klíčových aktiv, ERSTE Bank při akvizici České spořitelny či společnosti Skanska při akvizici IPS
- mezi jeho významné klienty dále patří např. KMV, PKN Orlen, Telefonica O₂, MOL, GZ Digital Media či Metrostav
- získal titul inženýra ekonomie na Vysoké škole ekonomické v Praze a titul MBA na Rochester Institute of Technology v rámci US Business School

Rok 2013 a změny v podnikatelské legislativě

Datum 1. ledna nebývá pouze dnem svátečním, kdy se rodiny setkávají k novoročnímu obědu a kdy si lidé dávají vznešená předsevzetí do dalšího roku. Každoročně je 1. leden také dnem legislativních změn – pravidelně tento den nabývá účinnosti řada nových právních předpisů.

JAKUB KRÍŽ | Autor je právník, tajemník katedry soukromého práva vysoké školy CEVRO Institut

Pojďme se podívat, co nového přinese úterý 1. ledna 2013 podnikatelům. A předesílám, že o dani z přidané hodnoty psát nebudeme – neboť ještě počátkem prosince není jasné, jak bude v roce 2013 vysoká. Věnovat se nebudeme ani důchodové reformě, o které je toho napsáno na jiných místech více než dost.

REORGANIZACE ČESKÉ DAŇOVÉ SPRÁVY

V souvislosti s nabytím účinnosti zákona o Finanční správě České republiky dojde od 1. 1. 2013 k rozsáhlé reorganizaci české daňové správy. Stávající soustava územních finančních orgánů bude nahrazena orgány Finanční správy, které budou tvořit Generální finanční ředitelství, Odvolací finanční ředitelství, 14 finančních úřadů a Specializovaný finanční úřad. Stá-

vající soustava územních finančních orgánů na konci roku zanikne.

Finanční úřady budou organizovány na krajském principu, jejich sídla se budou nacházet přímo v krajských městech a v hlavním městě Praze. Jejich součástí však budou i územní pracoviště, která se nacházejí v místech zanikajících finančních úřadů. Novinkou je zřízení Odvolacího finančního ředitelství se sídlem v Brně, které bude jako čistě odvolací orgán vykonávat svou působnost pro celé území České republiky.

Běžný uživatel tuto změnu příliš nepocítí – až na jednu výjimku. Noví majitelé nemovitostí budou vyplňovat a podávat pouze jedno daňové přiznání za všechny své nemovitosti, které se nachází na území jednoho kraje. Taktéž úhradu daně provedou za všechny nemovitosti v kraji jedinou platbou.

NOVÍ MAJITELÉ

nemovitostí budou vyplňovat a podávat pouze jedno daňové přiznání za všechny své nemovitosti, které se nachází na území jednoho kraje.

DANĚ Z PŘÍJMŮ A Z PŘEVODU NEMOVITOSTÍ

U fyzických osob dojde k redukci výdajových paušálů. Současně bude zrušen nárok na slevu na manželku a daňové zvýhodnění na dítě pro fyzické osoby, které si uplatňují výdaje procentem z příjmů. To bude platit v případech, že součet základu daně, u kterých byly výdaje tímto způsobem uplatněny, je vyšší než 50% z celkového základu daně poplatníka.

Pro osoby s vyšším příjmem než je 48násobek průměrné mzdy, se současně zavádí solidární zvýšení daně z příjmů. To by mělo mít přechodný charakter a mělo by skončit rokem 2015.

Od 1. ledna 2013 bude také zvýšena daň z převodu nemovitostí ze stávajících 3% na 4%.

ZRUŠENÍ SNÍŽENÉ SAZBY MINIMÁLNÍ A ZARUČENÉ MZDY

Mladistvým, zaměstnancům v prvním pracovním poměru a poživatelům invalidního důchodu nemusel podle stávající úpravy zaměstnavatel vyplácet celou sazbu minimální nebo zaručené mzdy, ale pouze její sníženou část. Tato možnost se od 1. ledna 2013 ruší a i těmto kategoriím zaměstnanců bude muset zaměstnavatel vyplácet celou vyšší minimální, případně zaručené mzdy.

NOVÉ SAZBY CESTOVNÍCH NÁHRAD

Pro rok 2013 čekají nejen podnikatele nové sazby cestovních náhrad. Sazba základní náhrady za 1 km jízdy osobním automobilem by měla klesnout o 10 haléřů na 3,60 Kč.

ZMĚNY V EXEKUCÍCH

Velké změny nastanou v oblasti exekucí vykonávaných soudními exekutory. Změny dopadnou jak na samotné soud-

EXEKUTORY JISTĚ NEPOTĚŠÍ,

že přijdou o možnost pořizovat exekutorské zápisy s doložkou vykonatelnosti. Doložky přímé exekuční vykonatelnosti bude nově možné uzavřít pouze u notáře.

ní exekutory, tak logicky také na postavení dlužníků i věřitelů.

Nově se zavádí institut předžalobní výzvy. Věřitel bude povinen nejméně sedm dní před podáním žaloby zaslat dlužníkovi výzvu k zaplacení dluhu. Povinností bude výzvu zaslat, nikoliv zařídit její doručení. Nesplnění této povinnosti bude mít negativní dopad na nárok na náhradu nákladů soudního řízení. Stejně tak dlužníci jistě uvítají povinné slučování více exekuč-

ních řízení v jedno. Tím může dojít ke značnému ušetření jejich výdajů. Ke stejnému účelu bude sloužit i limit na cestovné, které si může exekutor napočítat jako své výdaje.

Exekutory jistě nepotěší, že přijdou o možnost pořizovat exekutorské zápisy s doložkou vykonatelnosti. Doložky přímé exekuční vykonatelnosti bude nově možné uzavřít pouze u notáře. Při výkonu exekucí budou exekutoři zatíženi novými povinnostmi: například průběh mobiliární exekuce budou muset na žádost zaznamenávat na zvukový videozáznam.

Dlužníci si polepší i v případě, že obětí exekuce se stane jejich družstevní byt. Nově bude moci být zpeněžen formou dražby, čímž se dosáhne vyšší výnosnosti.

Novelizace exekutorského řádu směřuje také proti „falešným exekutorům“, tedy nejrůznějším vymahačským a inkasním agenturám, které se rády označují za exekutory. Tyto komerční subjekty nebudou moci nadále používat označení, které by je mohlo učinit zaměnitelnými s řádnými soudními exekutory.

CÍRKEVNÍ RESTITUCE

První lednový den nabyde účinnosti zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. V důsledku jeho přijetí dojde k odblokování podstatné části majetku dosud blokováného podle zákona o půdě. Další část majetku bude vydána církvím. Lze proto usuzovat, že se otevrou nové podnikatelské příležitosti. Dosud blokový majetek bude moci být hospodářsky využíván – a to jak církvemi, tak obcemi, které nejsou zahrnuty mezi povinné osoby a majetek vydávat nebudou.

NOVÉ SOUKROMÉ PRÁVO

Nový občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích nabývají účinnost až o rok později – 1. ledna 2014. S ohledem na rozsah změn je však nejvyšší čas zajímat se o novou podobu těchto dvou nejdůležitějších soukromoprávních předpisů. Obchodní společnosti by měly analyzovat, zda se jejich vnitřní poměry přizpůsobí nové právní úpravě či zda se i nadále budou řídit dosluhujícím obchodním zákoníkem. Všichni by pak měli pečlivě prostudovat svoji smluvní dokumentaci a přizpůsobit ji novinkám účinným od roku 2014.

Nová úprava kolektivního investování

Kvalitu podnikatelského prostředí v České republice ovlivňuje nejen podoba právní úpravy, ale též četnost a rozsah jejích změn. Jedna z poměrně velkých změn čeká v roce 2013 rovněž problematiku kolektivního investování, která by měla být regulována zcela novým zákonem. Na to, co tento zákon přinese a jaké mohou být jeho silné či slabé stránky, bych chtěl poukázat v následujícím textu.

LUBOŠ JEMELKA | Autor je právník a politolog, přednáší na CEVRO Institutu a pravidelně publikuje zejména k problematice správního práva

PŘÍPRAVA NOVÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

V roce 2013 čeká právní úpravu České republiky opět nemálo změn, řada z nich se dotkne rovněž podnikatelských subjektů. Zatímco některé změny přinesou pouze zpřesnění či doplnění současných zákonů, jiné spočívají v přijetí zákonů zcela nových, například též zákona o investičních společnostech a investičních fondech. Ministerstvem financí je navrhováno přijmout o této problematice úplně nový zákon (zatím nebyl schválen ani vládou, počítá se však s jeho účinností již v průběhu příštího roku), jeho návrh ale nemalou měrou navazuje na jeho právní předchůdce, zejména pak na dosavadní zá-

kon o kolektivním investování. Přestože přináší určité nové skutečnosti, a to věcné i čistě terminologické, nevzniká takřikajíc na zelené louce, ale snaží se

HODNOTA MAJETKU

ve fondech kolektivního investování se sídlem v České republice evidovaných Asociací pro kapitálový trh činila ke konci loňského roku cca 155 miliard Kč. Z toho jen cca 40 % připadalo na standardní fondy, zbytek byl obhospodařován speciálními podílovými fondy a fondy kvalifikovaných investorů.

pod vlivem evropského práva zmodernizovat úpravu současnou.

Pokud jde o název zákona, zákon o investičních společnostech a investičních fondech, který je navrhován nyní, v České republice již platil, konkrétně v letech 1992 až 2004 (jako zákon č. 248/1992 Sb.), kdy byl v souvislosti se vstupem do Evropské unie nahrazen zákonem č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování. Pro tuto materii však samozřejmě není rozhodující pouhé označení zákona, ale jeho věcný obsah, u kterého bych se chtěl blíže pozastavit.

Nový návrh nejenže provádí související směrnice Evropské unie, ale navrhuje rovněž na několik nařízení EU a snaží se využít propracovanější úpravy některých evropských států, zejména pak Lucemburska. V návaznosti na to je navrhováno například rozlišování mezi obhospodařováním investičních fondů a jejich administrací, což by zahrnovalo poskytování právních, účetních a daňových služeb, marketing ne-

musely mít povolení České národní banky, ale byly by pouze registrovány.

Změny by se dotkly též možných právních forem fondů, které by nově mohly mít též podobu akciové společnosti s proměnným základním kapitálem, komanditní společnosti nebo například družstva. Navazujícím změnovým zákonem by došlo také ke změně zákona o daních z příjmů v tom, že by se okruh subjektů, jejichž příjmy jsou

právního stavu (viz výše zmíněné doplnění či naopak omezení dohledu ve věcech, kde to je vhodné, změny ve zdanění apod.). Na druhou stranu se však ozývají určité kritiky poukazující na to, že navrhovaná úprava jde zbytečně nad rámec transponovaných směrnic a je přísnější, než po nás EU požaduje. Navíc nelze pominout, že se jedná o předpis mimořádně rozsáhlý, což je nejen na úkor jeho přehlednos-

© vizafoto - Fotolia.com

bo například plnění informační povinnosti fondu. Důležitou skutečností, která má vést k podpoře podnikání v České republice a vůbec k podpoře domácího trhu, pak má být to, že administrátorem musí být (až na výjimky) pouze společnost českého práva.

Větší důraz bude kladen na fondy kvalifikovaných investorů, které budou tvořit samostatnou skupinu fondů s tím, že i ony budou podléhat důslednější regulaci. Naopak omezení dohledu by se týkalo tzv. podlimitních fondů s majetkem do 100 milionů eur, které by nově ani ne-

zdaněny pouze pěti procenty, omezil (na fondy, jejichž akcie nebo podílové listy byly přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu, otevřené podílové fondy, určité zahraniční fondy apod.) s tím, že pro ostatní by platila sazba 19%.

MOŽNÁ POZITIVA A NEGATIVA NOVÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Nehledě na to, že nová právní úprava je z velké části požadována právem Evropské unie, je pravda, že může přinést i řadu zpřesnění dosavadního

ZATÍMCO ZÁKON O INVESTIČNÍCH

společnostech a investičních fondech z roku 1992 měl původně pouhých 39 paragrafů a zákon o kolektivním investování je v roce 2004 navýšil na 141, navrhovaná právní úprava jde ve své podrobnosti výrazně dále. Její text předložený vládě má téměř neuvěřitelných 726 paragrafů.

ti, ale částečně rovněž na úkor smluvní volnosti dotčených osob. To všechno pak s sebou přináší i zvýšenou zátěž pro osoby, které budou s tímto předpisem pracovat.

K tomu je třeba dodat, že ani podrobná právní úprava nemůže přinášet falešný pocit bezpečí. I nadále bude nutný jak dohled ze strany ČNB, tak samozřejmě také opatrnost investorů, které před investičním rizikem neochrání ani sebepodrobnější regulace. Podstatné pak bude, aby tento předpis, v případě že bude přijat, nenásledoval osud dalších předpisů finančního trhu a nebyl předmětem téměř permanentní novelizace, což pochopitelně osobám působícím na tomto trhu neprospívá. O to větší důraz by proto měl být věnován současným pracím na dolaďování textu tohoto zákona, a nám nezbyvá než věřit, že jeho text bude pro oblast kolektivního investování přínosem.

Náročný rok 2013

Když se dnes mluví o změnách podnikatelského prostředí, jako první se většinou zmiňují úpravy sazeb daně z přidané hodnoty. DPH prostupuje celým ekonomickým systémem, jedná se proto o významný vládní zásah, který ovlivní každého. Přesto zůstává mnoho ekonomických faktorů i vzhledově na rok 2013 podstatně nezměněných od roku 2012.

JAN PRŮŠA | Autor je ekonom, působí na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd UK

VNĚJŠÍ EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ: KRIZE ÚSPOR

Odvěká moudrost praví, že bez práce nejsou koláče – výroba musí vždy předcházet spotřebě. Ačkoliv mnoho ekonomů tuto poučku záměrně ignoruje, nic nevystihuje současnou hospodářskou situaci v Evropě lépe než právě ona. Mnoho států, kam směřují české vývozy, se dlouho pokoušelo toto základní pravidlo přehytračit pomocí dluhu. Když výdělek nestačil, na spotřebu si lidé jednoduše vypůjčili, případně si za něj vypůjčil rovnou stát. Jinak řečeno, v minulém desetiletí se prožívalo bohatství, které ještě ani nebylo vytvořeno.

Několik zemí eurozóny již naráží na únosný limit, kdy už není ani z čeho půjčovat. Proto pochopitelně slábne poptávka po českých vývozech, což naši exportně závislou ekonomiku silně ovlivňuje. Ozdravení eurozóny je jednoduché – státy mu-

si začít méně utrácet a plýtvat, naopak musí obnovit sklon k práci, úsporám a investování do efektivních výrobních možností. Jen tak bude možné dál generovat obrovské bohatství, z kterého Evropa zatím žije.

Jakmile se toto ozdravení povede, bude mít ČR obrovskou výhodu – soustředí se na export kapitálových statků (např. strojírenství nebo velké investiční celky) a zvýšení úspor (a následně investic) povede k vyšší poptávce právě po takových dodávkách. Bohužel však současná politika EU dál staví na nesmyslné podpoře spotřeby, která není podložena reálným výkonem ekonomiky. To nejen vede k prohlubování dluhové krize, ale neprospívá to ani ČR, která není na spotřební zboží zaměřena.

Pro rok 2013 proto nelze čekat, že by se vnější hospodářské podmínky výrazně vylepšily. Spíše naopak, podnikatelé se musí připravit na pokračující špatný výkon eurozóny (reálný pokles -0,5%) a možné šoky, které mohou reálně nastat – např. druhý bankrot Řecka (další kolo odpisů řeckých dluhopisů),

bankrot dalších států eurozóny (Španělsko, Itálie) a také ohrožování kapitálu v českých působících zahraničních bank přes vznikající bankovní unii.

POKRAČUJÍCÍ ZNEHODNOCOVÁNÍ MĚNY (INFLACE)

V posledním čtvrtletí 2012 se Česká národní banka jednoznačně a rázně přidal k politice znehodnocování měny tak, jak ji už delší dobu provádí centrální banka v USA a v eurozóně. Inflation tak bude hlavním faktorem, který ovlivní vnitřní ekonomické prostředí v ČR.

Inflace (znehodnocování měny) má na hospodářství několik významných dopadů. Přerodí bohatství od věřitelů (těch, co spoří) k dlužníkům. Proto odrazuje od spoření a naopak vede občany k utrácení na dluh. Jak jsme už popsali výše, to je podstatný negativní vliv, který zhorší výrobní možnosti ČR na dlouho dopředu.

Inflace také přímo způsobuje růst cen, čímž zhoršuje kupní sílu obyvatel a vede ke zchudnutí. Inflation, spolu se zvýšením daní, tak bude výrazně omezovat domácí poptávku po zboží a službách, což samozřejmě tvrdě dopadne na všechny domácí podnikatele. Nebude žádným překvapením, když v roce 2013 vzrostou spotřebitelské ceny o více jak 3%.

ZATÍMCO NE VŠECHNY FIRMY

z ČR vyváží, těžko si představit firmu, která nepoužívá žádný dovezený vstup (byť by to byl jen benzin do aut). Podpora vývozu přes slabší kurz koruny se dotkne pár vybraných firem, náklady na dovážené vstupy se však zvýší plošně všem.

SLABÝ KURZ KORUNY ZDRAŽÍ VÝROBNÍ VSTUPY

Hlavním cílem ČNB při provádění inflace je oslabení měny, a to především vůči euru. Koruna v posledním čtvrtletí 2012 skutečně oslabovala a lze očekávat, že se ČNB bude snažit kurz udržet nad hladinou 25 CZK/EUR (v prognóze uvádí kurz 25,10). To sice může dočasně posílit odbyt některých vývozců. Ovšem efekt bude pouze marginální a velmi rychle jej vyrovná zdražení dovozů. Je nutné si uvědomit, že ČR je závislá na dovozu obrovského množství statků – nejen spotřebního

zboží, ale také surovin, polotovarů pro výrobu, technologií atd. Zdražení těchto statků tedy okamžitě zvýší výrobní náklady všem firmám.

Lze odhadnout, že kurz vůči euru je ČNB záměrně oslaben cca o jednu korunu na euro (25,3 místo 24,3 CZK/EUR), což jsou asi 4%. Stejný tlak na zvýšení výrobních nákladů tak mohou podnikatelé očekávat u dovážených vstupů. Zdražování také omezí investice do špičkových zahraničních technologií a v důsledku negativně ovlivní konkurenceschopnost celé ekonomiky.

Všeobecné zdražování pocítí také všichni zaměstnanci. V situaci, kdy reálná mzda (po započtení efektu zvýšení cen) v posledních měsících mírně klesala, budou pochopitelně následovat požadavky na zvyšování mezd. To povede k dal-

Tabulka č. 1 Vývoj makroekonomických ukazatelů

		2010	2011	2012	2013
Růst reálného HDP	% meziročně	2,7	1,7	-0,9	0,5
Inflace	% meziročně	1,5	1,9	3,4	2,5
Nominální mzda v průmyslu	% meziročně	3,7	4,4	3,0	3,8
Úroková sazba ČNB	%, průměr	0,83	0,75	0,25	0,05
PRIBOR 3M	%, průměr	1,31	1,20	1,00	0,45
Nezaměstnanost	%	9,0	8,5	8,7	8,8
CZK/EUR	průměr	25,29	24,59	24,90	25,10
CZK/USD	průměr	19,11	17,69	19,04	19,20
Vládní deficit/HDP	%	-4,8	-3,1	-2,9	-2,9
Vládní dluh/HDP	%	38,1	41,1	43,1	44,6

Zdroj: Internetové publikace Raiffeisen Strategy CEE a Strategie CZ, prognóza ČNB

šímu zvyšování nákladů firem, na které se podnikatelé musí připravit.

ZÁVĚR

Ke zmíněným faktorům je potřeba přičíst další státní zásahy, jako zvyšování daní nebo rostoucí cenu elektřiny vzhledem k podpoře obnovitelných zdrojů. Z toho je zřejmé, že i rok 2013 bude pro všechny podnikatele velmi náročný.

Daňové změny v roce 2013: **Jasno** kolem Silvestra

V příštím roce by mělo dojít k podstatným změnám ve všech hlavních daňových zákonech, jenže ještě v polovině prosince 2012 není zřejmé, zda se tak opravdu stane.

Následující text tedy vychází z již schválených novel s odloženou účinností, z aktuálních návrhů a z informací o pravděpodobném dalším průběhu. Třeba letošní zmatečný stav přiměje zákonodárce zamyslet se nad prostou pravdou, že skutečně nejlepší daňovou politikou je stabilita daní.

JAROSLAVA KYPETOVÁ | Autorka je ekonomka, specializuje se na daňovou problematiku, přednáší na vysoké škole CEVRO Institut

UŽ MÁTE SVŮJ NÁVRH DPH?

Sazba daně z přidané hodnoty se v příštím roce změní, a to bez ohledu na osud sněmovního tisku 801. Platí totiž částečně odložená účinnost novely č. 370/2011 Sb., která sjednocuje sazby na 17,5%. Vláda tento návrh loni předložila s cílem zvýšit inkaso veřejných rozpočtů výlučně pro důchodový účet, a to v souvislosti s prováděnou penzijní reformou. Letošní úprava sazeb měla zajistit dodatečný přísun prostředků ve výši 20 mld. Kč, sjednocení sazeb pak již bylo spíše výnosově neutrální.

© James Thew - Fotolia.com

Jedna sazba má nesporné výhody, odstraňuje problémy se zařídováním, částečně omezuje daňové úniky. Tak proč po roce takové úsilí o zachování dvou sazeb?

Vysvětlení se zdá být jednoduché – předpoklad zvýšeného daňového inkasa se zdaleka nenaplnil a sjednocení sazeb by vedlo k dalšímu poklesu inkasa a výhodě na straně prodejců. Tabulka srovnává celostátní inkaso vybraných daní. První řádek na rozdíl od ostatních vykazuje velmi zásadní výkyvy, kdy odhady uvedené ve státním rozpočtu

Tabulka č. 1 Vývoj celostátního inkasa vybraných daní

	Skutečnost 2011	Rok 2012			Rok 2013		
		Státní rozpočet	Oček. květen	Oček. září	odhady jaro 2012	SR 1. verze	SR 2. verze
DPH	275,39	308,7	297,4	281,3	325,9	299,6	297,1
Daň z příjmů právnických osob	118,11	122,9	120,2	122,1	122,3	123,9	124,9
Daň z příjmů fyzických osob	133,4	135,9	135,6	136,2	145,4	150,4	147,8
zvláštní sazba	11,05	12,8	12,8	12,8	13,1	13,4	13,4
příznání	2,94	5,3	5,3	3,0	5,4	5,4	5,4
závislá činnost	119,37	117,8	117,5	120,4	126,9	131,6	129,0
Spotřební daně (vč. energ.)	134,2	149,9	x	146,9	x	150,4	149,5

zdroj dat: www.mfcr.cz, důvodové zprávy k tiskům 694, 695, 801,857, vlastní výpočty

Tabulka č. 2 DPH v zemích EU

Stát	Základní sazba DPH (%)	Snížená sazba DPH (%)
Belgie	21	6,12
Bulharsko	20	9
Česká republika	20	14
Dánsko	25	-
Estonsko	20	9
Finsko	23	9/13
Francie	19,6	5,5/7
Itálie	21	10
Irsko	23	9/13,5
Kypr	15	5,8
Lucembursko	15	6,12
Litva	21	5,9
Lotyšsko	22	12
Maďarsko	27	5,18
Malta	18	5,7
Německo	19	7
Nizozemsko	19	6
Polsko	23	5/8
Portugalsko	23	6/13
Rakousko	20	10
Rumunsko	24	5,9
Řecko	23	6,5/13
Slovensko	20	10
Slovinsko	20	8,5
Španělsko	18	8
Švédsko	25	6,12
Velká Británie	20	5

Prameny: European Commission, Taxation and Customs Union, VAT Rates Applied in the Member States of the European Union 2012

na letošní rok značně převyšují očekávanou realitu. Při úpravě snížené sazby z 10 % na 14 % nedošlo k očekávanému zvýšení inkasa a nedošlo by k němu ani při zvyšování na 17,5 %.

Ministerstvo financí opakovaně tvrdí, že zvýšení sazby nemělo za následek pokles spotřeby, zejména potravin. S tím lze patrně souhlasit, neboť ministerstvo má k dispozici detailní přehledy z daňových přiznání. Neplnění předpokládaných příjmů „zavinila“ nižší spotřeba zboží zatíženého základní sazbou... Ale čemu se divit? Při prvním jednání balíku daňových zákonů v Senátu letos v létě uvedl senátor Kubera prostou pravdu: „Lidé už postavili, nakoupili a teď splácejí hypotéky a spotřební úvěry, tak neutrácejí.“ Inkaso DPH závisí na spotřebě domácností a vlády, která

ale současně provádí nutné úspory. Vývoz je z hlediska inkasa irelevantní, neboť při vývozu je nárok na vrácení daně zaplacené ve vstupech.

Na začátku prosince 2012 se projednávaly hned čtyři tisky upravující DPH. Kromě vládního balíčku, ponechávajícího sazby na úrovni 15 a 21 %, šlo o senátní návrh se sazbami 10 % a 17,5 % a poslanecký návrh, ponechávající sazby 14 % a 20 %. Pozornosti podnikatelů by však neměl ujít tisk 733, k jehož účinnosti od ledna 2013 dojde téměř jistě.

Tuto vládní novelu lze označit za tzv. pravidelnou aktualizaci dle změn v evropských předpisech. Právě z důvodu harmonizace nepřímých daní dochází prakticky každoročně k úpravě zákona. Od příštího roku dochází k zásadní změně v pravidlech fakturace, vystavení a uchování dokladů a ke zrovnoprávnění dokladů v listinné a elektronické podobě. Změna vyplývá ze směrnice Rady 2010/45/EU. Oficiálně tedy půjde posílat elektronické faktury a používat je jako podklad pro výpočty DPH, samozřejmě při splnění podmínek daných zákonem. Novela také zavádí možnost požádat Generální finanční ředitelství o vydání závazného posouzení, zda se jedná o zboží, u kterého se při dodání použije režim přenesení daňové povinnosti (za správní poplatek 10 tis. Kč...).

V rámci trvalého boje proti únikům v oblasti DPH ministerstvo zde navrhuje zavést institut tzv. nespolehlivého plátce s tím, že odběratel bude ručit za daň nezaplacenou dodavatelem, pokud je v okamžiku uskutečnění obchodu o dodavateli zveřejněna skutečnost, že je nespolehlivým plátcem. Novela dále stanovuje, že každý nový plátec se automaticky stává plátcem měsíčním (v současné době je nejprve čtvrtletním a teprve při překročení určitého obrátu se stane plátcem měsíčním). Od roku 2014 by pak dle schválené novely měla být přiznání k dani podávána výhradně elektronicky, na což by se podnikatelé měli začít připravovat již v průběhu roku.

KONEC JEDNOTNÉ SAZBY DANĚ Z PŘÍJMŮ

Oproti změnám v zákoně o DPH se legislativa upravující daně z příjmů jeví skoro jako stabilní. V příštím roce by měla nabýt účinnosti ustanovení spojená s přijetím zákonů o důchodovém spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření. Upravuje se tedy způsob výpočtu základu daně z dávek ze spoření, odčitelnost příspěvků, zdaňování fondů. Jak vyplývá z textu k návrhu státního rozpočtu na rok 2013, neočekávají se v případě daně z příjmů právnických osob žádné legislativní změny.

V případě daně z příjmů fyzických osob končí období jedné sazby. Takzvaná solidární přírážka ve výši 7 % pro příjmy nad čtyřnásobkem průměrné mzdy není nic jiného než nové pásmo. Ať již odůvodnění zvolené Ministerstvem financí tento fakt popírá. Daňový balíček, jehož účinnost od ledna zůstává nejistá, přináší také omezení použití výdajových paušálů, konec možnosti kombinace paušálů a slev, které již několik let vedou k několikaměsíčnímu zápornému inkasu části daně z příjmů fyzických osob. Mělo by dojít ke změně zdaňování pracujících důchodců.

Daň vybíraná srážkou upravená novelou více cílí příjmy z „daňových rájů“.

Zajímavá je také zmínka v návrhu státního rozpočtu na rok 2013, která se týká zdaňování dluhopisů: „určitým rizikem je legislativní úprava zdanění podnikových dluhopisů v nominální hodnotě 1 Kč, pokud by začala být hojněji využívána“. Neposkytl zde stát se svými dluhopisy pro občany inspiraci k zajímavé daňové optimalizaci?

SPOTŘEBNÍ DAŇ – BOJ S ÚNIKY

Spotřební daně představují významný a především stabilní příjem veřejných rozpočtů, kde navíc vzhledem k menšímu počtu plátců vznikají i menší administrativní náklady na správu. A zvyšování sazeb obvykle souvisí s nutností harmonizace, což představuje příjemné alibi. V roce 2013 i 2014 dochází ke zvýšení spotřební daně z cigaret a tabáku, daňový balíček obsahuje omezení výhodnosti tzv. zelené nafty. Novela zákona č. 407/2012 Sb. obsahuje také řadu ustanovení, která se týkají správy daní a která mají za cíl ztlížit možnost daňových úniků. S ohledem na význam inkasa se soustředí pozornost především na plátce spotřební daně z minerálních olejů (pohonných hmot), ale také z lihu, piva či cigaret. V posledních dnech ministerstvo revidovalo svůj

© Nomad_Soul - Fotolia.com

OD PŘÍŠTÍHO ROKU

dochází k zásadní změně v pravidlech fakturace, vystavení a uchování dokladů a ke zrovnoprávnění dokladů v listinné a elektronické podobě. Novela dále stanovuje, že každý nový plátec se automaticky stává plátcem měsíčním.

záměr zatížit daní také tzv. tiché víno. Tato změna se však v každém případě nevztahovala k roku 2013.

OSTATNÍ DANĚ A POJISTNÉ

Kromě předpokládaného zvýšení daně z převodu nemovitostí z 3% na 4% a ukončení dočasného uvalení darovací daně na bezúplatné nabytí povolenek na emise plynů pro výrobu elektřiny se u majetkových daní žádné zásadní úpravy nepředpokládají.

Pro roky 2013 až 2015 by měly být zrušeny maximální vyměřovací základy, tedy tzv. stropy pojistného na veřejné zdravotní pojištění (součást dosud neschváleného balíčku). V případě pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti se již schválené změny týkají především zavedení důchodového spoření spojeného se snížením odvodu pojistného účastníků důchodového spoření do základního systému důchodového pojištění (3% sazby). Tento nový systém bude vyžadovat výraznou administrativní součinnost zaměstnavatelů.

ZMĚNY V DAŇOVÉ SPRÁVĚ

Od počátku příštího roku nabývá účinnosti zákon o Finanční správě České republiky (456/2011 Sb.), který přináší reorganizaci české daňové správy. Stávající soustava územních finančních orgánů tvořená Generálním finančním ředitelstvím, 8 finančními ředitelstvími, 199 finančními úřady s územní působností a 1 Specializovaným finančním úřadem s celorepublikovou působností na konci

roku 2012 zanikne a bude nahrazena novou soustavou orgánů Finanční správy, kterou bude tvořit Generální finanční ředitelství, 1 Odvolací finanční ředitelství, 14 krajských finančních úřadů a 1 Specializovaný finanční úřad.

Čtrnáct finančních úřadů bude nově vybaveno krajskou územní působností, jejich sídla se tedy budou nacházet přímo v krajských městech a v hlavním městě Praze. Ze stávajících finančních úřadů se stanou územní pracoviště jednotlivých krajských finančních úřadů. V hlavním městě Praze bude nově fungovat FÚ pro hlavní město Prahu, který bude mít 12 územních pracovišť v sídlech dosavadních pražských finančních úřadů.

Všechny finanční úřady budou od roku 2013 nad rámec kompetencí dnešních finančních úřadů vykonávat také kontrolu dotací, finanční kontrolu a budou pověřeny výběrem pojistného a následným převodem vybraných prostředků účastníků důchodového spoření na účty penzijních společností. Z pověření ministerstva budou moci finanční úřady rovněž přezkoumávat hospodaření krajů, hlavního města Prahy, regionálních rad soudržnosti a vykonávat dozor nad přezkoumáváním hospodaření obcí, dobrovolných svazků obcí a městských částí hlavního města Prahy.

Nově vzniklé Odvolací finanční ředitelství se sídlem v Brně bude sloužit jako čistě odvolací orgán a vykonávat svou působnost pro celé území České republiky. Specializovaný finanční úřad, sídlící v Praze, opět s celorepublikovou působností bude nově vykonávat cenovou kontrolu, kontrolu hazardu a kompetence spojené s vedením Centrálního registru smluv. Jako správci smluv mu bude svěřena registrace smluv účastníků důchodového spoření a komunikace s penzijními společnostmi.

Závěrem dodejme, že Ministerstvo financí si od reorganizace vždy slibovalo zvýšení efektivity tak, aby zbyl větší prostor pro daňovou kontrolu prostřednictvím specializovaných útvarů.

Hra s ohňom

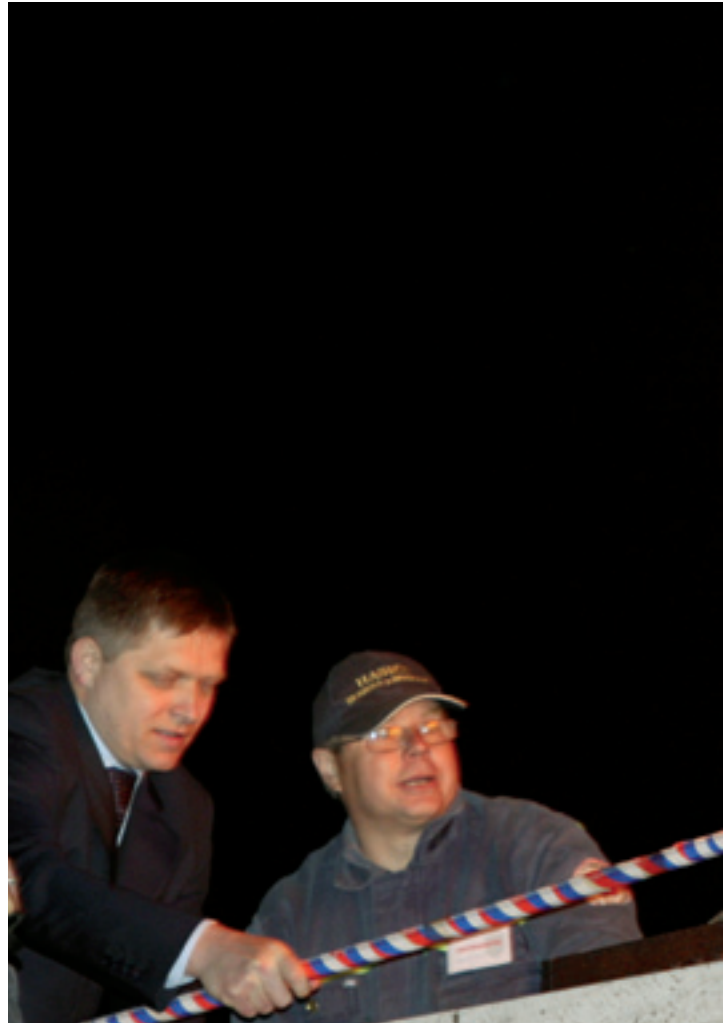
Vláda, ustanovená po marcových voľbách, sa oficiálne prihlásila k snahe znížiť schodok verejných financií pod 3 % HDP. Voľby vyhrala s programom zvyšovania daní, a týmto spôsobom sa aj rozhodla znížiť schodok na požadovanú úroveň. Podnikateľské prostredie sa dostalo na tretiu koľaj.

RADOVAN ĎURANA | Autor je ekonom a analytik Inštitutu ekonomických a spoločenských analýz v Bratislavě (INESS)

Vymožitelnosť práva, výška daňového zaťaženia, flexibilita pracovného trhu a náklady regulácií a byrokracie sú základné parametre určujúce kvalitu podnikateľského prostredia. Zmena jedného z týchto parametrov nevytvorí konkurencieschopné podnikateľské prostredie. Potrebne sú reformy vo všetkých smeroch. Rok 2012 vstúpi do histórie ako rok, v ktorom sa podarilo zmeniť 3 zo 4 parametrov podnikateľského prostredia. Bohužiaľ smerom k horšiemu.

Vymožitelnosť práva sa nezmenila, naďalej ostáva nízka, rozhodnutia súdov sú pomalé, ťažko predvídateľné, súdny stav čelí obvineniam z rodinkárstva a klientelizmu. Predseda najvyššieho súdu a Súdnej rady získal svoje postavenie ešte za Mečiarových čias.

Administratívna záťaž ostáva vysoká, ohromné zdroje alokované z fondov EÚ na informatizáciu verejnej správy ležia nedotknuté, prípadne slúžia na digitalizáciu knižničných archí-

vov. Komplikuje sa spôsob výberu DPH s cieľom zvýšiť príjmy štátnej kasy, ktorý finančne zaťažuje začínajúce podniky a požaduje priamo po podnikateľoch, aby overovali vierohodnosť a kredibilitu ich odberateľov. Rozbehnutie firmy platcu DPH tak často pripomína výsluch svedka trestného činu. Pripravený reformný program Singapur s viac než 100 opatreniami na zníženie administratívnej záťaže bol zmietnutý zo stola, pretože vznikol za bývalej vlády. Namiesto toho boli významne zvýšené poplatky. Ticho v tejto oblasti sa snaží ministerstvo hospodárstva zahnať nekoncepčnou politikou investičných stimuloval, ktorá sa stáva nástrojom udržania pracovných miest vo „vybraných“ podnikoch.

ZÁKONNÍKOM PRÁCE K VYŠŠEJ NEZAMESTNANOSTI

Pravidelným rituálom každej novej slovenskej vlády sa stala novelizácia Zákonníka práce. Flexibilita pracovného trhu tak za posledných 7 rokov vykazuje tvar sínusoidy, aktuálne prijatá novela ho posúva nazad hlbšie do červeného pásma. Znovu sa

Za účasti predsedy vlády Slovenskej republiky Roberta Fica (vlevo) a prezidenta Ivana Gašparoviča (není na snímku) se 3. května konala na vrchu Bradlo v Brezové pod Bradlom vzpomínková slavnost k 90. výročí úmrtí Milana Rastislava Štefánika. © ČTK/Foldeš Miroslav

zavádza povinnosť vyplácať odstupné súbežne s mzdou počas výpovednej doby. Postavenie odborárov sa opätovne posilňuje. Minimálna mzda v krajine s mediánovou mzdou okolo 670 eur vzrastie o ďalších 10 eur na 337 eur (8 425 Kč). Významne sa obmedzujú podmienky uzatvárania dohôd o vykonaní práce a pracovnej činnosti.

Práve práca na dohodu, posledný prístav slobodného flexibilného trhu práce, ktorý nám mohol zvyšok Európy závidieť, sa stala symbolom straty pružnosti pracovného trhu. Viac ako pol milióna ľudí využilo tento inštitút v tomto roku, niektorí opakovane, dlhodobo, niektorí len raz. Tisíce zamestnávateľov využívalo práve túto formu kontraktu, ktorá v dobe stagnujúcej ekonomiky a neistých zákaziek v budúcnosti, predstavovala spôsob, ako naďalej legálne zamestnávať, a pritom sa nezáväzovať k vysokým budúcim

výdavkom z titulu zrušenia klasického trvalého pomeru. Nová vláda nielen že sprísnila podmienky ich uzatvárania, ale hlavne ich naplno zaťažila odvodmi od prvého zarobeného eura. Samo ministerstvo financií SR predpokladá, že vplyvom odvodov klesne počet dohôd o 25%. Viac ako stotisíc ľudí tak príde o možnosť legálneho privyrobenia si v krajine so 14% mierou nezamestnanosti. Druhým spôsobom, ako obísť nákladnú reguláciu v prostredí chabého ekonomického rastu, bolo poskytovanie služieb, práce na živnosť. Odvodová záťaž však bola samoživiteľom zvýšená tiež, a výrazne boli znížené paušálne výdavky, ktoré môžu byť uplatnené v maximálnej ročnej výške v prepočte 126 tis. Kč.

V kampani vláda sľubovala hlavne zdaníť bohatých, a v tohtoročnom kole zvyšovania daní ani na nich nezabudla. Zavedenie druhej sadzby dane z príjmu vo výške 25% na mesačné príjmy nad 83 tisíc Kč isto nebude vysokopríjmových zamestnancov motivovať k vyššej aktivite na Slovensku. Aby to nebolo málo, vláda im ešte zvýšila aj odvodové zaťaženie, strop odvodov zlúčila pre všetky odvody a zvýšila o 25% na 5 násobok priemernej mzdy. Zamestnávateľom vysokokvalifikovanej pracovnej sily tak zvýšila náklady zhruba o 10% (prípadne znížila príjem zamestnancov).

Bez zvyšovania daní sa neobišiel ani korporátny sektor. V situácii, keď zahraničné investície padajú na Slovensko rovnako často ako veľké meteority, maloobchodné tržby klesajú a ekonomiku drží nad vodou len zahraničný dopyt parlament zvýšil daň z príjmu z 19% na 23%. Popri tom boli zavedené špeciálne dane pre podniky operujúce v regulovanom prostredí a významne sa zvýšili osobitné dane bankového sektora.

FICOVA FIŠKÁLNA KONSOLIDÁCIA

Nová vláda zvýšila cenu zamestnávania, náklady podnikania, skomplikovala tvorbu pracovných miest a mnohých zamestnancov vytlačila na čierny trh. Záplavu nepríjemných prekvapení zabalila do darčekového balenia s logom fiškálna konsolidácia a s odkazom: buď budete platiť vyššie dane, alebo pokuty Bruselu za nedodržovanie záväzkov. Pre porovnanie, pokuta (ak by bola vôbec uložená) by mohla dosiahnuť 140 mil. eur, zvyšovanie daní (vrátane redukcie II. piliera) má

priniesť do štátnej kasy 10 násobne viac – a na rozdiel od pokuty ešte aj negatívne dopadne na celé hospodárstvo. Vláda nemá záujem a pravdepodobne ani schopnosť znižovať deficit na výdavkovej strane. Budovanie silného štátu má byť zaplatené vyššími daňami. V prostredí malej, otvorenej ekonomiky, obkolesenej hladnými vlkami pripravenými uchytiť si kus koláča, je zhoršovanie podnikateľského prostredia hrou s ohňom, ktorá sa nemôže vyplatiť.

NOVÁ VLÁDA ZVÝŠILA

cenu zamestnávania, náklady podnikania, skomplikovala tvorbu pracovných miest a mnohých zamestnancov vytlačila na čierny trh. Záplavu nepríjemných prekvapení zabalila do darčekového balenia s logom fiškálna konsolidácia.

Marketingová komunikace v roce 2013

Co nového přinese rok 2013 v oblasti komunikace a marketingu? Podaří se důstojně dotáhnout prezidentské volby? Budou mít strany vládní koalice dostatek klidu pro zlepšení image před supervolebním rokem 2014?

MAREK BUCHTA | Autor je marketingový konzultant

PREZIDENTSKÉ VOLBY S ŘADOU OTAZNÍKŮ

Na samém začátku roku nás čeká vyvrcholení kampaně k prezidentským volbám. Tedy – pokud nedojde k jejich odkladu. Tento článek je psán ještě před rozhodnutím Nejvyššího správního soudu. Pokud vše proběhne ve stanovených termínech, můžeme očekávat komunikační smršť hned od prvních dnů roku. Netradiční lednový termín přinese i pikantnost v podobě vysílání kandidátských televizních spotů ze zákona již v době vánočních svátků.

První volby, ve kterých budou volit prezidenta sami občané, jsou již od začátku pronásledovány řadou problémů. Ačkoli byl ústavní zákon přijat již v únoru, prováděcí zákon po peripetiích se schvalováním vstoupil v platnost až od prvního října. To vedlo k velké nejistotě a řada kampaní tak běžela ještě před

schválením konečné právní úpravy. Jednotliví kandidáti se k tomu postavili po svém. Zatímco Jan Švejnar čekal a čekal, Jan Fischer naopak objevil právní mezeru a v létě využil komerční rozhlasovou reklamu, která je ve volbách jinak zakázaná.

Tyto volby jsou současně první, na které byly aplikovány některé nové požadavky na transparentnost kampaní. Nad rámec zákona si někteří kandidáti pořídili speciální typ bankovního účtu – transparentní účet. Nepočítali ale s kreativitou českého národa – třeba Janu Fischerovi začali na účet proudit desítky plateb v haléřové výši, většinou doprovázené též nelichotivými vzkazy. Za každou příchozí platbu by si banka měla účtovat poplatek 7 korun. Raiffei-

V OBLASTI TELEVIZÍ

pokračovalo v roce 2012 sblížování podílu sledovanosti skupin NOVA a Prima. Pokud bude tento trend pokračovat, může v roce 2013 dojít k vyrovnání dvou velkých hráčů.

sen banka se rozhodla Fischerovi tyto poplatky odpustit. Doufejme, že minimálně v roce 2013 vrátí poplatky též jeho voličům, kteří u ní mají účet.

Dozvuky lze očekávat i po volbách. Zákon nejasně upravuje započítávání výdajů na kampaň, zejména v období před oficiální registrací kandidátů. I již ukončené volby bude tedy možné dále zkoumat a právně napadat. Na tom-

© DeshaCAM - Fotolia.com

to místě je potřeba zmínit ještě jednu tikající bombu. Na základě koaliční dohody zatím potichu vzniká volební kodex – zákoník upravující všechny volby v České republice. Podle původního plánu měl být plnohodnotně nasazen již při volbách do PS v roce 2014. Lze jen doufat, že se všichni zainteresovaní z průběhu prezidentských voleb poučí a že bude v novém návrhu zachována alespoň platnost matematických zákonů.

PŘÍPRAVNÝ ROK PRO VLÁDNÍ I STRANICKOU KOMUNIKACI

Stejně jako v případě prezidentských voleb, i zde by bylo lépe psát v podmiňovacím způsobu. Pokud budeme věřit, že parlamentní volby proběhnou ve stan-

INTERNET MÁ ZE VŠECH

mediatypů největší růstový potenciál, nic již ale nepůjde tak snadno jako v předchozích letech.

dardním termínu, zbývá vládě i stranám poslední celý rok na komunikaci svých politik.

Premiér a předseda ODS Petr Nečas na kongresu strany trefně analyzoval potíže současné vlády i jeho strany s komunikací. Problémy mají mnoho vrstev, od obecně uznávané větší komunikační náročnosti pravicových myšlenek až po rovinu vnitrostranickou. Do supervolebního roku 2014 již ale mnoho nechybí, a tak Petru Nečasovi nezbylo než zařadit do rozběhlého mechanismu zpátečku. Heslem dne je konec negativního myšlení, podpora růstu a pozitivnější pohled. Turbulence vedly k personálním změnám a možná povedou i k tolik potřebné redukci státní správy. Oblast vládní komunikace ale nutně potřebuje koncepční změny: jasnou komunikační strategii vlády, jednotný a koordinovaný marketing aktivit jednotlivých ministerstev a silný centrální profesionální orgán, který by plánoval komunikaci a vyjednával podmínky pro celý objem státních investic (období britské COI).

V ODS bude možná v roce 2013 zřízena pozice výkonného místopředsedy, zodpovědného za řízení strany a komunikaci. Škodolibě by se dalo říci, že to přinese minimálně jednu výhodu – pokud by se zde ODS nadále nedařilo, půjde alespoň jednoznačně určit, kdo je za vše zodpovědný. Pravda je ale jinde – tato oblast vyžaduje dlouhodobou, trpělivou a koncepční práci a pro ODS lze jen doufat, že tímto úkolem bude pověřen někdo schopný a že mu bude poskytnuta ze strany vedení plná podpora. Ve složité situaci je i druhá nejsilnější vládní strana – TOP09. Stále silněji narůstá nutnost dokázat, že nejsou pouze stra-

nou jedné vydařené kampaně v roce 2010 a mimořádně šťastně zvolené osoby předsedy strany. Pro KDU-ČSL naopak může být rok 2013 poněkud dlouhý. Táhle čekání na volby v regulérním termínu bude potřeba smysluplně vyplnit. To nebude snadné bez ztráty drivu a bez uchylování se k populistickým výrokům.

POSUNY NA MEDIÁLNÍM TRHU

Na závěr alespoň stručně k posunům na mediálním trhu. Očekává se další pokles mediálních investic. Šetřit budou vedle komerčních firem určitě i organizace ve veřejném sektoru, a pokud se něco nezmění, nebudou kromě lednových prezidentských ani žádné volby.

V oblasti televizí pokračovalo v roce 2012 sblížování podílu sledovanosti skupin NOVA a Prima. Pokud bude tento trend pokračovat, může v roce 2013 dojít k vyrovnání dvou velkých hráčů. Naopak vzestup menší TV Barrandov se prozatím zastavil a uvidíme, jak se na sledovanosti této stanice projeví změna majitele. Internet má ze všech mediatypů největší růstový potenciál, nic již ale nepůjde tak snadno jako v předchozích letech. Lídr trhu – společnost Seznam.cz – snižuje pro rok 2013 ceny v průměru o 10%.

Prodaný náklad denního tisku se meziročně snížil o závratných 10% (září 2011 – září 2012) a spolu s poklesem v předchozím roce tvoří téměř 18%. Postupně klesá víra v možnosti vylepšení ekonomické bilance pomocí zpoplatnění obsahu na webových portálech nebo prodeje tištěných titulů na tabletech. V roce 2013 tedy můžeme očekávat velmi opatrnou politiku, slučování redakcí a možná i zánik nějakého titulu.

Pomalou pokračuje i tažení proti billboardům u silnic. Novela zákona o pozemních komunikacích byla po dlouhých diskuzích schválena až v květnu. Konečná verze byla zmírněna a nová pravidla se nakonec budou vztahovat pouze na dálnice a silnice I. třídy. Zatím Ministerstvo dopravy odstranilo 47 ploch, v roce 2013 by se toto tempo mělo podstatně zvýšit.

Odchodné pro záchranáře, k lékaři do 35 minut a další

novinky ve zdravotnictví v roce 2013

Rok 2012 byl ve zdravotnictví ve znamení postupného zavádění zdravotnické reformy do praxe. Ministr Leoš Heger ve své aktivitě nepolevuje a také v nadcházejícím roce se chystá uvést v účinnost několik novinek.

LUDMILA HABADOVÁ | Autorka je právnička, řadu let působí v roli konzultantky pro oblast zdravotnictví a sociální politiky

SEZNAM NADSTANDARDŮ SE ZATÍM NEROZŠÍŘÍ

Jednou z největších průlomových novinek bylo zavedení možnosti připlatit si za nadstandard. Zatím si lze od ledna 2012 připlatit za osmnáct nadstandardů, mezi kterými je například lehčí sádra, lepší oční čočka nebo některá očkování. Ministerstvo plánovalo od roku 2013 rozšířit výčet o dalších 70 položek, ale od svého úmyslu zatím odstoupilo. Jedním z důvodů je skutečnost, že zákon, jenž nadstandarty zavádí, je momentálně u Ústavního soudu. Sporná je podle odborníků i samot-

ná definice nadstandardu. Zákon říká, že nadstandard je dražší, ale zároveň stejně terapeuticky účinná metoda léčby. Jenže dražší obvykle znamená účinnější, proto se do tohoto vymezení vejde velmi málo zákroků. Rozšíření seznamu nadstandardů se tak zřejmě posune o rok. Další letošní lednovou novinou bylo zrušení platby za položku na receptu, kdy pacienti

v současné době platí pouze 30 korun za recept, nikoliv za každou položku. V příštím roce by se poplatky měnit neměly, jejich navýšení ministerstvo zdravotnictví ale plánuje, a to od ledna 2014, kdy chce zvýšit základní poplatek u lékaře o dvacet korun, tedy ze současných 30 na 50. Podle ministra Hegera už platba přestává plnit svůj účel, aby pacienti nezneužívali lékařské péče.

ÚSTAVNÍ SOUD ZRUŠIL ČASOVÉ OMEZENÍ INSTITUTU DŘÍVE VYSLOVENÝCH PŘÁNÍ

Dubnové novely zákonů o veřejném zdravotním pojištění a zdravotních službách změnily pravidla pro úhradu léků, některých očkovaní a umělého oplodnění. Výrazně byly posíleny práva pacientů, upraveny podmínky pro sterilizaci, kastraci i dárcovství zárodečných buněk. Nově byl zaveden institut dříve vysloveného přání, který měl být platný po dobu pěti let a mohl být kdykoli změněn, nyní je jeho časové omezení již minulostí. Pětileté období bylo totiž listopadovým rozhodnutím Ústavního soudu zrušeno, protože podle soudu je v rozporu s čl. 9 Úmluvy o lidských právech a biomedicině. Soudci toto rozhodnutí odůvodnili tak, že není možné, aby na dříve vyslovené přání nebyl brán zřetel jen v důsledku prostého uplynutí zákonem stanovené doby jeho platnosti, to je naopak zcela proti smyslu institutu dříve vysloveného přání. Velmi diskutovaný byl mezi dubnovými novinkami souhlas obou rodičů nezletilých pacientů s ošetřením u lékaře. Nejasná formulace

NAŘÍZENÍ TAK STANOVUJE,

že pacient by měl být například do 35 minut u svého praktického lékaře, gynekologa, zubaře nebo v lékárně.

tohoto ustanovení zapříčinila senátní návrh na jeho zrušení. Podle jeho navrhovatelů je souhlas byrokratickou zátěží lékařů i rodičů. Ke zrušení nakonec zamítnutím v Poslanecké sněmovně nedošlo. Podle ministra Hegera toto ustanovení mělo být uplatňováno pouze v případech, které mohou podstatným způsobem negativně ovlivnit budoucí

zdravotní stav nebo kvalitu života pacienta.

NOVÝ KYČELNÍ KLOUB DO 52 TÝDNŮ

1. lednem 2013 nabyde účinnosti nařízení vlády o místní a časové dostupnosti. Toto nařízení stanoví konkrétně místní dostupnost pro jednotlivé lékařské obory a služby, a to jak pro ambulantní, tak pro lůžkovou péči. Místní dostupností se stanovuje přiměřená vzdálenost místa poskytování zdravotnických služeb vzhledem k místu pobytu pacienta. Lhůtu časové dostupnosti pak stanoví lékař s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu pojištěnce, jeho anamnéze či povaze jeho onemocnění. Nařízení tak stanovuje, že pacient by měl být například do 35 minut u svého praktického lékaře, gynekologa, zubaře nebo v lékárně. K urologovi stačí přijet do 45 minut, ke kardiologovi do hodiny a na neurochirurgii do dvou hodin. Pacient s roztroušenou sklerózou by na zahájení biologické léčby neměl čekat déle než 4 týdny, objednání na tomograf tři, rezonanci pět a mamograf šest týdnů. Náhrada kyčelního kloubu se musí uskutečnit do 52 týdnů.

ODCHODNÉ PRO ZÁCHRANÁŘE

Novela zákoníku práce a zákona o zdravotnické záchranné službě zavádí od 1. ledna 2013 odchodné pro pracovníky zdravotnické záchranné služby a zajistí jim týden dovolené navíc. Odchodné při skončení pracovního poměru se bude týkat záchránářů, kteří vykonávali tuto činnost po dobu 15 let a dosáhli věku 50 let. Základní výše odchodného bude činit jeden průměrný měsíční výdělek a za každý další rok nad dobu 15 let se odchodné bude navyšovat. Odchodné má pracovníkům záchranné služby hradit zřizovatel záchranné služby, tedy kraj.

ZÁKON O DLOUHODOBÉ PÉČI V NEDOHLEDNU

Ministr Heger měl v plánu, že lednem 2013 začne platit dlouho očekávaný zákon o dlouhodobé péči, který měl zajistit zvýšení dostupnosti a kvality dlouhodobé péče, efektivněji propojit sociální systém a vytvořit transparentní konkurenční prostředí při poskytování této služby. Věcný návrh tohoto zákona byl ale legislativní radou vlády z důvodu nedořešeného financování zamítnut. Ministerstvo zdravotnictví nyní tedy pracuje na přípravě nových, jednodušších změn zákonů. Nezbyvá než věřit, že se tento potřebný zákon povede uvést během příštích let do praxe.

© CandyBox Images - Fotolia.com

Bezdomovci a kriminalita

Co o ní vlastně víme?

Bezdomovectví je významným společenským fenoménem a je nedílnou součástí demokratické společnosti. Představuje krajní případ sociálního vyloučení. Tendence tohoto fenoménu je v naší společnosti spíše vzestupná.

MICHAL BARBOŘÍK | Autor je právník, spolupracovník Centra bezpečnostních studií CEVRO Institutu

Podle mezinárodně uznávané definice Evropské federace národních sdružení pracujících s bezdomovci FEANTSA je bezdomovectví absence vlastního, trvalého a přiměřeného bydlení. Bezdomovci jsou ti lidé, kteří nejsou schopni získat vlastní, trvalé a přiměřené bydlení nebo si nejsou schopni takové bydlení udržet kvůli nedostatku finančních prostředků nebo jiným sociálním bariérám.

Český právní řád žádnou legální definici pojmu bezdomovectví, bezdomovec apod. nezná (alespoň ne ve smyslu výše uvedené definice) a tato problematika není explicitně, samostatně českým právním řádem ani řešena. Přesto však

© wrangler - Fotolia.com

existuje řada právních předpisů, které, byť jsou formulovány obecněji, je možné více či méně aplikovat i pro oblast bezdomovectví. Takové právní předpisy můžeme rozdělit do několika oblastí, a to na oblast lidských práv a svobod, předpisy správního práva (evidence obyvatel, cizinecké předpisy), ob-

last sociální, zdravotní, bydlení, předpisy v oblasti bezpečnostní a obecně závazné vyhlášky obcí. Je ale nutné zároveň poznamenat, že jak uplatňování práv ze strany bezdomovců (např. na zdravotní či sociální péči), tak vynucování povinností na nich (např. ukládání a vymáhání sankcí za přestupky) vyplývajících z těchto předpisů bývá velmi často jen obtížně vymahatelné.

To beze zbytku platí i pro oblast kriminality a postavení bezdomovců jako pachatelů i obětí trestných činů a přestupků. Za nejdůležitější předpisy v této oblasti můžeme považovat zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích (upravující např. přestupky proti majetku, proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití, přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniami, ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě apod., sankce za tyto přestupky, řízení ve věcech přestupků a další), zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, dále pak zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník či zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád (všechny uvedené zákony ve znění pozdějších předpisů). Další provinění (přestupků) se pak bezdomovci často dopouštějí porušováním obecně závazných vyhlášek měst a obcí sloužících mj. k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku.¹ Důležité jsou rovněž zákony, které upravují kompetence, práva a povinnosti represivních složek, které řeší provinění páchaná bezdomovci, a to zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii (vše ve znění pozdějších předpisů).

A JAKÁ JE VLASTNĚ KRIMINALITA BEZDOMOVců ČI PÁCHANÁ NA BEZDOMOVcích V ČESKÉ REPUBLICĚ?²

Bezdomovci jako oběti trestné činnosti se v policejních statistikách evidují pouze jako alternativní objekty napadení u násilných a mravnostních tr. činů. Ze statistik tak není možné vysledovat celkové číslo, v kolika případech figurovali jako oběti tr. činnosti, protože v řadě případů takto prostě nejsou sledováni. Z toho, co ve statistikách zjistit lze, byli v roce 2009 bezdomovci jako oběť tr. činu evidováni celkem v 57 případech, nejčastěji se stávali oběti tr. činů úmyslné ublížení na zdraví (16 případů), kapesní krádeže (11), jiné krádeže na osobách (9), loupež (7). V 5 případech se stali bezdomovci oběťmi vraždy (z toho 4 případy byly motivované osobními vztahy). Za zmínku rovněž stojí 3 případy znásilnění. Za první pololetí roku 2010 pak byli bezdomovci evidováni jako oběti tr. činů ve 41 případech, kdy vedle úmyslného ublížení na zdraví (18) byl velký po-

ČESKÝ PRÁVNÍ ŘÁD

žádnou legální definici pojmu bezdomovectví, bezdomovec apod. nezná a tato problematika není explicitně, samostatně českým právním řádem ani řešena.

čet bezdomovců obětí rovněž tr. činu nebezpečné vyhrožování (8).

Nízký počet evidovaných obětí tr. činů z řad bezdomovců je zapříčiněn jak vysokou latencí (bezdomovci kvůli svému specifickému vztahu k represivním orgánům, zejména policii, většinou tr. činy, které na nich byly spáchány, nehlásí), ale také systémem statistické evidence, kterou policie vede.

EVIDENCE PACHATELŮ – BEZDOMOVců NEEXISTUJE

Ještě hůř je na tom policie v evidenci bezdomovců jako pachatelů tr. činnosti. Zde nejsou bezdomovci evidováni vůbec. Přitom do 31. 12. 2003 existoval více než 4 roky kód pro identifikaci bezdomovců. Za toto období však byli do statistiky kriminality zavedeni pouze 3 bezdomovci jako stíhané a vyšetřované osoby. Poté byl příslušný kód zrušen. Pomineme-li latenci kriminality, pak lze na základě těchto informací (ale nejen z nich, nýbrž např. i porovnáním statistik přestupků) soudit, že bezdomovci páchají v převážné míře přestupky, tr. činy pak spíše výjimečně (řada z nich má ale kriminální minulost ještě z doby, než se stali bezdomovci, a tato tr. činnost a následný nepodmíněný výkon trestu odnětí svobody byly v mnoha případech faktorem, který u dané osoby vedl k bezdomovectví).

V rozporu s těmito údaji z policejních statistik jsou pak průzkumy prováděné mezi bezdomovci,³ které uvádějí, že až 40 % zkoumaných uživatelů azylových domů má za sebou trestnou činnost (stejně ale téměř 40 % z nich se stalo i obětí trestného činu či přestupku).

Lze tak konstatovat, že o kriminalitě spojené s bezdomovectvím toho příliš nevíme, a pokud ano, tak spíše z průzkumů mezi bezdomovci než z oficiálních statistik. To ve svém důsledku vede i k tomu, že odpovědné orgány jen velmi těžko nalézají vhodná opatření, kterými by před takovou kriminalitou mohli chránit jak společnost, tak i samotné bezdomovce.

Informace o specifikách bezdomovců jako obětí i pachatelů trestné činnosti, o vyhodnocení obecně závazných vyhlášek obcí týkajících se bezdomovců či přehled a popis právních předpisů vztahujících se k bezdomovectví si můžete přečíst v nezkřácené verzi článku na www.cicar.cz.

- 1 Jedná se především o obecně závazné vyhlášky o zákazu požívání alkoholu na veřejných prostranstvích či vyhlášky o vymezení veřejných prostranství, na nichž se zakazuje žebrání.
- 2 Níže uvedená čísla a přehledy jsou čerpány z materiálu Ministerstva vnitra ČR „Bezpečnostní aspekty bezdomovectví“, vypracovaného na podzim roku 2010.
- 3 Štěchová, M., Luptáková, M., Kopoldová, B.: Bezdomovectví a bezdomovci z pohledu kriminologie. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha. 2008.

CEVROINSTITUT

[vysoká škola]

Atraktivní obory:

- Hospodářská politika (Bc.)
- Politologie a mezinárodní vztahy (Bc. a Mgr.)
- Soukromoprávní studia (Bc. a Mgr.)
- Veřejná správa (Bc. a Mgr.)
- Bezpečnostní studia (Mgr.) – **novinka!**
- Master of Public Administration (MPA)

Magisterský obor
Bezpečnostní studia
otevíráme již v únoru 2013!

CEVRO INSTITUT – VYSOKÁ ŠKOLA PRÁVNÍCH A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Ke studentům přistupujeme individuálně a za pomoci špičkových pedagogů. Naše moderní studijní programy zajišťují výborné uplatnění ve veřejném i soukromém sektoru.

Dny otevřených dveří: 2. 1. a 6. 2. 2013 v 16 hod.

WWW.CEVROINSTITUT.CZ